

REDENGEVENDE OMSCHRIJVING

BENNEKELSTRAAT 133

Datum aanwijzingsbesluit: 04-06-2024
Grondslag: Gemeentelijk monument overeenkomstig
Erfgoedverordening Gemeente Eindhoven
Monumentnummer: GM0499

BASISGEGEVENS

Adres	Bennekelstraat 133
Stadsdeel	Gestel
Perceelnummer	GTL01 C 5097
Categorie	Onderwijs
Bouwtype	School
Bouwjaar	1949
Architect	Gebr. Laurentius
Opdrachtgever	Gemeentewerken
Bouwstijl	Traditioneel
Kunst	-
Huidige functie	Atelier, woning
Oorspronkelijke functie	Meisjesschool
Aard van bescherming	De bescherming heeft betrekking op het gehele eenlaags bouwwerk met flauw hellend zadeldak en het rond de hoektuin gelegen ijzeren spijlenhek op bakstenen voetmuur met ezelsrug.
Onderdeel complex	-



EINDHOVEN

OMSCHRIJVING

Omschrijving

Het betreft een drieklassige gangschool uit 1949, van één bouwlaag met flauw hellend zadeldak.

Motivering

Het object, bestaande uit een schoolgebouw, voldoet aan onderstaande criteria en is derhalve beschermenswaardig als gemeentelijk monument in Eindhoven..



Bennekelstraat 133 betreft blauwe contour

Aanvullende foto's



Zicht op de westelijke kopgevel en de zuidgevel.



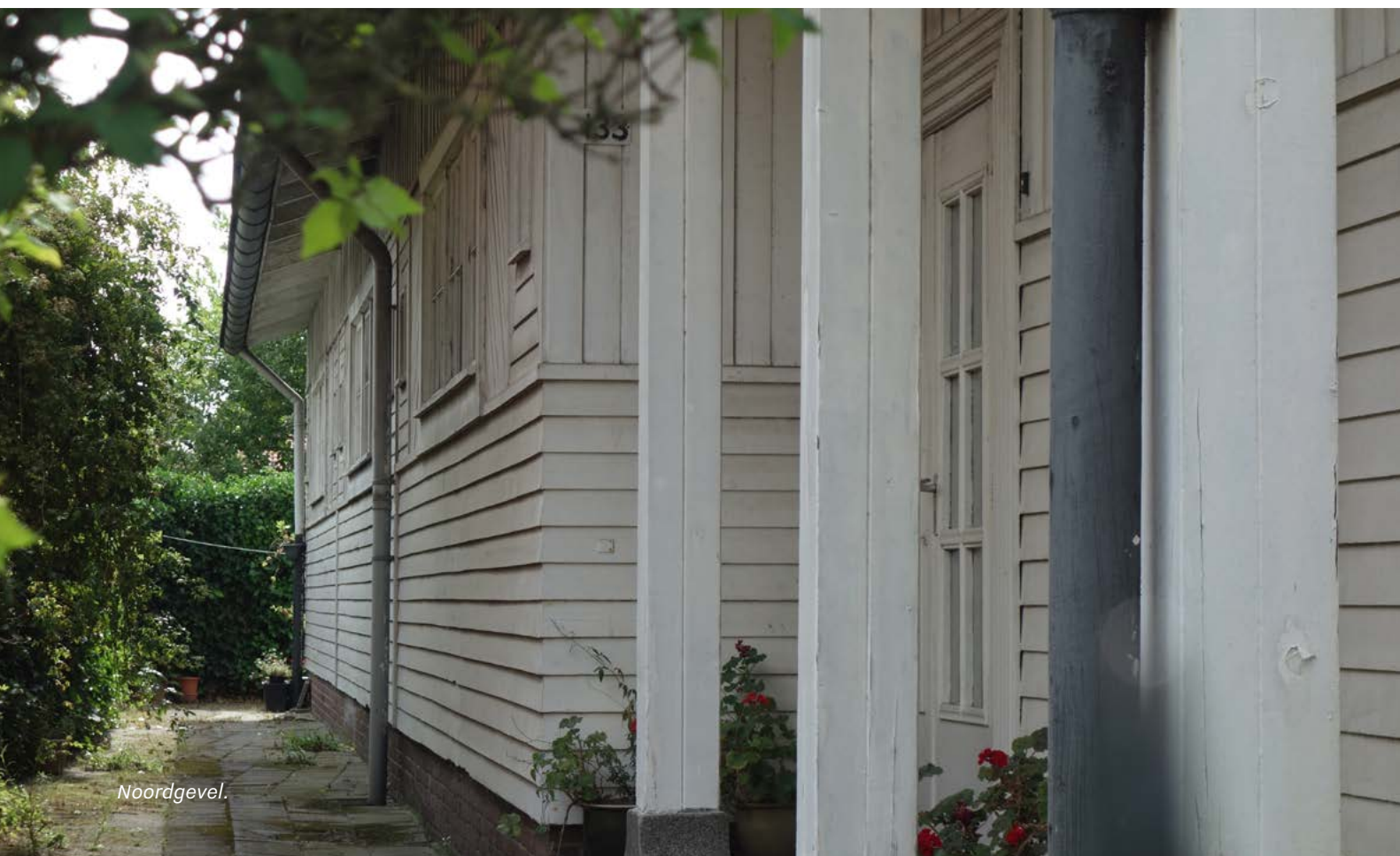
Zicht op de westelijke kopgevel en de zuidgevel.







Noordgevel.



Noordgevel.



*Oostelijke kopgevel
(en een deel van de oude erfafscheiding)*



Oostelijke kopgevel.

Waardering

Architectuur-, bouw-, en kunsthistorische waarde

Het drieklassige schoolgebouwtje uit 1949 heeft vanwege de bijzondere typologie, de voor deze scholen gangbare opzet en vormgeving, en de details en de materiaaltoepassingen een belangrijke architectuurhistorische waarde. Het in houtskelet uitgevoerde gebouwtje heeft boven de gemetselde plint een markante gevelafwerking met houten delen en de gevelopeningen bevatten roedenramen. Samen met de onder de brede dakoverstekken op houten kolommen gesitueerde ingangen met veelruits deuren ontstaat een schilderachtig geheel.

In zijn opzet en vormgeving is deze zogeheten Finse school karakteristiek voor de in eerste instantie als noodvoorziening gerealiseerde scholenbouw die tijdens de Wederopbouw in diverse gemeenten in Nederland ontstond. Het ontwerp werd geleverd door de uit Voorschoten afkomstige architect M. Laurentius in samenwerking met zijn broer D.Th. Laurentius. Zij ontwierpen de Finse scholen volgens het principe van de geprefabriceerde systeembouw. Kenmerkend voor het interieur zijn onder meer de langs één van de lengtegevels gelegen schoolgang en de op het zuiden geconcentreerde klaslokalen.

Stedenbouwkundige en/of ensemblewaarde

Het schoolgebouwtje is zeer markant gesitueerd op een straathoek en is door de schilderachtige vormgeving, de materialisering en de kleurstelling een sterk beeldbepalend element. Er is bovendien sprake van een ensemblewaarde met de genoemde omheining, de aanpalende oudere voormalige St. Barbaraschool op nr. 131 en de aan de overzijde van de straat gesitueerde voormalige St. Henricusschool op nr. 135.

Cultuurhistorische waarde

Als belangrijke herinnering aan de vroegste naoorlogse periode heeft het schoolgebouwtje cultuurhistorische waarde. De school werd in het kader van de vroege wederopbouw gebouwd met hout afkomstig uit Finland, als onderdeel van een handelsovereenkomst tussen Finland en Nederland. In de opzet als een volgens een standaardsysteem uitgevoerde houten (nood-)school is het gebouw karakteristiek voor de in Nederland tijdens de Wederopbouw gerealiseerde bouwwerken, toen als een gevolg van het herstel van oorlogsschade of in het kader van nieuwbouw zo snel, efficiënt en goedkoop mogelijk nieuwe architectuur gerealiseerd moest worden.

Gaafheid en herkenbaarheid

Het voormalige schoolgebouwtje verkeert in het exterieur in een opmerkelijk gave staat. Hierdoor is de oorspronkelijke opzet en functie ook tegenwoordig nog goed afleesbaar.

Zeldzaamheid

De Finse school met bijgebouw heeft zeldzaamheidswaarde omdat het hier gaat om een uniek voorbeeld van dergelijke scholenbouw in de gemeente Eindhoven. De zeldzaamheidswaarde wordt versterkt doordat van de 115 van dergelijke scholen die er landelijk in de periode 1948-1950 werden gebouwd een aanzienlijk aantal inmiddels is verdwenen danwel door functiewisseling of anderszins ingrijpend is gewijzigd.

Beschrijving

Ontwikkelingsgeschiedenis

Het schoolgebouw (een drieklassige school voor bijzonder lager onderwijs voor meisjes) werd in 1949 gerealiseerd door de dienst Gemeentewerken van Eindhoven. Het werd gebouwd als noodgebouw bij de bestaande St. Barbara meisjesschool aan de noordzijde. De zogeheten Finse scholen vormen een verschijnsel dat onlosmakelijk verbonden is met de Wederopbouw. Door de geleden oorlogsschade en de groeiende bevolking bestond er landelijk een grote behoefte aan nieuwbouw die evenwel vrij traag verliep. Aanvankelijk concentreerde men zich op de woningbouw maar uiteraard bestond het besef dat ook het gebrek aan scholen en andere bouwtypes moest worden opgevangen. In nauwe samenwerking met de Ministeries van Wederopbouw, Onderwijs en Financiën ontwierpen de architect Maarten Laurentius (1908-1980) en diens broer, de civiel-ingenieur Dirk Theodorus Laurentius (1903-ca. 1993) uit Voorschoten daarop plannen om scholen in systeembouw te produceren. Al bij de oplossing van de woningnood was namelijk gebleken dat prefabricage een goede remedie was om de aan nieuwbouw te besteden tijd in ieder geval voorlopig te verkorten. Verder bestond er op dat moment een handelsverdrag met Finland dat voor deze bouwmethode een adequate gelegenheid bood, immers er was daar veel hout voorhanden. Bovendien had dit land grote kennis op het gebied van de snelle houtbouw. Een en ander resulteerde in een nauwe samenwerking tussen de Nederlandse en Finse overheid, de Gebr. Laurentius en de hout- en timmerfabriek Padox uit Warmond. Met het in 1937 door Padox en de Haagse NV Nationaal Grondbezit opgerichte dochter-aannemingsbedrijf Panagro was Laurentius dan ook als geen ander in staat om de beoogde houtbouwprojecten ten uitvoer te brengen. Zo zijn in 1948-1950 niet minder dan 115 van dergelijke voor het lager onderwijs bestemde Finse scholen gebouwd in Nederland. De Finse school aan de Bennekelstraat is tegenwoordig in gebruik als woning en is in opmerkelijk gave staat behouden gebleven. Een tweede Finse school in Eindhoven, aan de Poeijersstraat is inmiddels gesloopt.

Situering en ruimtelijke context

De Finse school is gebouwd in de buurt De Bennekel in het stadsdeel Gestel en diende als uitbreiding van de St. Barbara meisjesschool. De wijk kwam, in de jaren 1920, als onderdeel van het uitbreidingsplan van 1927, op enige afstand van Eindhoven tot ontwikkeling en werd vooral in de naoorlogse periode als onderdeel van de naoorlogse zuidwestelijke stadsuitbreiding voltooid. De school staat ten zuiden van het in 1930 gebouwde RK schoolgebouw voor meisjes, de St. Barbara school (tegenwoordig een wijkcentrum), langs één van de hoofdassen door de wijk, de Bennekelstraat, en tevens aan de kruising met de Nicolaïstraat, waar ook de hoofdingang van het schoolgebouwtje is. Hier bevindt zich aan de overzijde van de straat een tweede grote bakstenen school uit 1929, de voormalige St. Henricusschool. De scholen maken hier, zoals nog veel gebruikelijk in de wat meer traditionele vooroorlogse stedenbouw, deel uit van de met gesloten huizenrijen gevulde bouwblokken, de gevels zijn onderdeel van de straatwanden.

Gebouwbeschrijving

Exterieur

Het betreft een drieklassige gangschool van één bouwlaag met flauw hellend zadeldak met mastiekdekking en overstek. Op de kap een kleine houten klokkenstoel (luidklok ontbreekt) met zadeldakje. Het gebouw bestaat uit drie naast elkaar gelegen klaslokalen, die aan de achterzijde (noord) worden ontsloten door een gang. Aan de westzijde is er een onder de brede overstekende kap geplaatste smallere sectie met entree aan de noord- en zuidzijde een dakoverstek op houten kolommen, voorzien van kunststenen basementen. Het houten skelet is aan de buiten-

zijde, boven de gemetselde plint bekleed met horizontale (onderste helft) en verticale (bovenste helft) rabatdelen. Tussen de vensterpartijen in de noordgevel zijn panelen met decoratieve (diagonaal of omlopend) betimmering aanwezig. De gevelopeningen van het gebouwtje bevatten houten invullingen in opgedekte kozijnen, overwegend daterend uit de bouwtijd. Beide dakvlakken zijn boven de noord- en zuidgevel voorzien van een zinken mastgoot in beugels.

Gevels

De westelijke kopgevel van het schoolgebouwtje bevat links twee kleine vensters met enkelruits raam en rechts een venster met enkelruit raam binnen een vlakke omlijsting.

De oostelijke kopgevel bevat rechts, ter plaatse van de gang, een toegang met een houten strokendeur in een geprofileerde omlijsting.

De zuidgevel bevat links, ter plaatse van het smaller uitgevoerde gedeelte, een venster met twee 2-ruits draairamen in een vlakke omlijsting. Rechts hiervan bevindt zich een entree met dubbele 6-ruits deuren in een geprofileerde omlijsting. In het bredere bouwdeel met de drie lokalen is per lokaal een brede vensterpartij opgenomen met telkens vijf 4-ruits onderramen (stolpramen) met 4-ruits bovenlichten.

De noordgevel bevat ter plaatse van het westelijke smaller uitgevoerde gedeelte enkel een toegang met dubbele 6-ruits deuren in een geprofileerde omlijsting. In geveldeel links hiervan zijn drie brede vensters met steeds drie 6-ruits ramen opgenomen, gevat in een platte omlijsting. Deze vensters worden afgewisseld met panelen met decoratieve (diagonaal of omlopend) betimmering. In de panelen met omlopende betimmering is in het midden een klein venster met enkelruits raam opgenomen.

Interieur

Het interieur is niet bezocht. Op de bouwtekeningen is zichtbaar dat het gebouwtje drie klaslokalen heeft (met verbindingsdeuren in de scheidingswanden tussen de lokalen) die toegankelijk waren via de achtergelegen gang met een entree in de oostelijke kopgevel. De gang loopt door in het gedeelte westelijk van de klaslokalen. In de wand tussen de gang en de lokalen zijn vensters aanwezig.

Perceelinrichting / tuin

De Finse school heeft een smalle hoektuin met ijzeren spijlenhek op bakstenen voetmuur met ezelsrug (vermoedelijk een restant van het oude hekwerk van de naastgelegen (voormalige) St. Barbaraschool).